

יותר מציאותית להשתתפות איירית האויב במלחמה אפשר לביים צליפות, ריקוט ונאפאלם בעזרת מכור נות ריסוס הדומות לאלה שמשתמשים בהן לריסוס שדות מאוירונים. בעזרת מכונות כאלה ניתן לרסס אבקה צבעונית שתתפזר רק במקומות בודדים, ולא בכל השטח; כל חייל וכל כלי-רכב שיהיה מוכתם באבקה יחשב כנפגע. שימוש באמצעי כזה יגביר ללא ספק את משמעת הנ"מ בתרגיל.

ליטול על עצמה ביצוע משימות לחימה; והקשר הישיר יאפשר לה להזעיק את פלוגת החלוץ כדי להתגבר על כוחות-אויב העולים בעצמתם על אלה של יחידת הסיור, בלי שהידיעות מיחידת הסיור לפלוגת החלוץ תעבורנה דרך הגדוד.

* * *

לבסוף — הצעה קטנה. כדי ליצור בתרגיל איריה

פיקוח על ביצוע - כיצד

מאת רס"ן נפתלי בהירי

כולנו מכירים את הסיסמה „פצל האחריות ורכו הפיקוח“, אך האם יודעים אנו לנצל את הסיסמה לפי רוחה, האם לא קורה לרבים מאתנו שהסיסמה הופכת אצלם ל„פצל האחריות ונדנד בפיקוח“...?

* * *

רבים הם המקרים בהם יושבים קצינים ומתוכחים על הנושא של שיטת הפיקוח על ביצוע ברמות השונות לאחר הורדת פקודה מסוימת. השאלה הנשאלת היא באיזו מידה אתה, כקצין הממונה על ביצוע פעולה מסוימת — ופעולה זו פורטה על ידך למשימות משנה שהוקצו למפקדי המשנה שלך — באיזו מידה צריך אתה „להיכנס לנשמתם“ של מפקדי המשנה כדי לודא את ביצוע המשימה. להבהרת הנושא אתן מספר דוגמאות:—

א. בתמרון מסוים הוצאה פקודת מבצע ע"י העוצבה המתורגלת, בה פורטו קוי דיווח ליחידות המשנה, שכללו רק קו דיווח להיערכות להתקפה ודיווח להצלחה עם גמר הכיבוש. בסיכומי של אותו תמרון התעורר ויכוח נוקב על הנושא: באיזו מידה צריכה להיות שליטתה של אותה עוצבה על יחידות המשנה שלה.

תרגומי של אותו נושא לעניינינו היה: האם צריך לקבוע קוי דיווח לכל אורך ציר תנועת הכוחות, כל כמה מאות מטרים, רק כדי לדעת היכן נמצאת היחידה; או שמא מספיק לקבוע (אם נעבור לקיצוניות מנוגדת), קו דיווח אחד בלבד — „היעד בירי“.

שאלה זו אפשר לנתח מכמה בחינות, שאחת החשובות בהן היא בעית התיאום בין הכוחות לקראת שעת ה-„ש“, או הכרזת מלת ההפעלה של האש, במגמה שיגיעו יחד להיערכות. אך בכל מקרה שגורם זה אינו הגורם הקובע, נראה בבירור שאין הכרח „לבלבל“ את הראש ליחידה המתקדמת אל היעד ולשאול אותה מדי פעם בפעם, לעתים תכופות, היכן היא נמצאת. דבר זה רואה אני כהכרח — ולא רק מנקודת הראות של „הפיקוח“ והאמון שצריך לתת המפקד במפקדי המשנה שלו; אין ספק שיש בשיטה זו גם מומנט חינוכי ממדרגה ראשונה, מבחינת הבטחון שהמפקד נוטע בלב מפקדי המשנה שלו.

זוכר אני אחת הפשיטות של יחידת צה"ל על מערך אויב בגזרת רצועת עזה, כששאלו את מפקד הפעולה דאז אם יודע הוא היכן נמצאים עתה כוחותיו, ובאיזה מרחק מהיעדים הם נמצאים (זה היה בשעה שכוחות המשנה היו בתנועה, בדרך מכינס להיערכות), הוא ענה שאין זה מעניין אותו היכן הם נמצאים בדיוק, כל עוד זה לא נוגד ולא משנה את תכנית

הפעולה שלו. למרבה התמהון של רבים מהמשקיפים שהיו נוכחים במוצב הפיקוד, הגיע הדיווח הראשון מהיחידה: "היעד ביד".

אנו יכולים לראות בזה דוגמא נאה של אִמון שמפקד נותן בפיקודיו ובמפקדי המשנה שלו, אִמון הנובע מתוך ידיעה ובטחון כי במידה והוא מטיל משימה על אחד ממפקדי המשנה שלו, היא תבוצע בכל מקרה — והדיווח שיגיע ממנו יהיה דיווח של ההצלחה, או של קשיים המחייבים את התערבותו של המפקד הגבוה.

* * *

יחסי הגומלין בין המפקד ומטהו צריכים להיות מושתתים על האמונה שכל משימה שתוטל על קצין מטה תבוצע אף אם לא ידרש מקצין המטה דיווח על ביצוע — ולקראת מצב זה צריך כל מפקד לשאוף לחנך את מטהו.

הפיקוח של המפקד צריך להיות "פיקוח סמוי", מבלי שקצין המטה ירגיש בכך, וכדי שקצין המטה לא יקבע את סדר העדיפויות בעבודתו בהתאם לסדר הפיקוח של המפקד. במידה והמפקד יתן אִמון בקצין המטה שלו ובשיטת עבודתו, ממילא אפשר יהיה לחסוך את שלב הפיקוח. בבית הספר לפיקוד ומטה מלמדים היום, בנושא עבודת המטה, שלושה שלבים: "המחשב", "העיבוד" ו"הפיקוח". נדמה לי שהעלאת גורם "הפיקוח" לדרגה אחת עם ה"מחשב" וה"עיבוד" אינה פרופורציונלית — ואולי אין היא מובנת או מוסברת בצורה הנכונה. כתוצאה מכך אנו עדים לדרישות מופרזות של דו"חים על ביצוע, וגורמים לכך שהמשימה — כל משימה, ולו הקטנה ביותר — לא מתבצעת אם לא דורשים עליה דוח ביצוע. איני בא לטעון כאן שאין צורך ללמד זאת, או שאין צורך בפיקוח; אך חושבני שצריך להעמיד נקודה זו במקומה הנכון.

ככל שמפקד ידרוש ממפקדי משנהו ומקציני המטה שלו פחות דיווחים על ביצוע, בעיקר בשלבי הביניים של הפעולה, וככל שיטע בלב פיקודיו הרגשה שהוא נותן בהם אִמון — כן יהיה האמון ביניהם הדדי ופורה יותר, וכן תגבר תחושת האחריות אצל מפקד המשנה וקצין המטה.

